

A

a bene placito: για ευχαρίστηση

ab initio: εξ αρχής

ab ovo: από το αυγό (μεταφορικά: εξ αρχής)

absum: παρών

ab urbe condita: από κτίσεως πόλεως (δηλ. Ρώμης), από τότε που ιδρύθηκε η Ρώμη (φράση με την οποία Λατίνοι συγγραφείς χρονολογούσαν τα γεγονότα)

a capella: χωρίς συνοδεία οργάνων (για εκτέλεση μουσικού έργου)

a capite ad calcem: από την κορφή ως τα νύχια

a contrario: απεναντίας, από την άλλη πλευρά

ad absurdum: είς άτοπον (ενν. απαγωγή), σε παραλογισμό

ad calendas graecas: στις ελληνικές καλένδες, δηλαδή ποτέ

addenda: προσθετέα, προσθήκες (στο τέλος του βιβλίου)

ad finem: μέχρι τέλους

ad gloriam: προς δόξαν

ad hoc: επί τούτου, γι' αυτό το σκοπό

ad honores: τιμητικώς

ad infinitum: επ' άπειρον

ad libitum: κατά βούληση

ad litteram: κατά γράμμα

ad nauseum: μέχρι αηδίας

ad rem: επί του θέματος, επί του προκειμένου, επί της ουσίας

ad unum: μέχρι ενός

ad usum: ως είθισται

Αλφαβητικός Κατάλογος Λατινικών Φράσεων

ad valorem: επί της αξίας (για φόρους, δασμούς κ.λπ.)

ad vitam: για τη ζωή

adsum: απών

advocatus diaboli: ο δικηγόρος του διαβόλου

alea jacta est: ο κύβος ερρίφθη

altera pars: η άλλη πλευρά

alter ego: το άλλο εγώ, ο άλλος μου εαυτός

amantes amentes: οι ερωτευμένοι, τρελοί

annus bisextus: δίσεκτο έτος

annus horribilis: τρομερός χρόνος

annus mirabilis: θαυμαστό έτος

ante bellum: προπολεμικά

ante Christum: προ Χριστού

ante portas: προ των πυλών

appendix: παράρτημα

a posse ad esse: από τη δυνατότητα στην πραγματικότητα

a posteriori: εκ των υστέρων

a priori: εκ των προτέρων

arcana imperii: μυστικά του κράτους

arguendo: χάριν επιχειρηματολογίας

ars gratia artis: η τέχνη για την τέχνη

ars longa, vita brevis: η τέχνη μακρά, ο βίος βραχύς

aude sapere: να τολμήσεις να γνωρίζεις

auditur et altera pars: ας ακουστεί και η άλλη πλευρά

Αλφαβητικός Κατάλογος Λατινικών Φράσεων

aurea mediocritas: χρυσή μετριότητα

aurora borealis: βορείο σέλας

aut caesar aut nihil: ή Καίσαρας ή τίποτα

aut vincere aut mori: νίκη ή θάνατος

auxilio ab alto: με άνωθεν βοήθεια

ave Caesar, morituri te salutant: χαίρε Καίσαρ, οι μελλοθάνατοι σε χαιρετούν

B

bellum omium contra omnes: πόλεμος όλων εναντίον όλων

bene meritus: το αξίζει

bona fide: καλή τη πίστει

bonna fortuna: καλή τύχη

C

carpe diem: άδραξε την ημέρα· πρέπει να επωφελείται κανείς από κάθε ημέρα της ζωής του, επειδή το μέλλον δεν μπορεί να προβλεφθεί.

caput mundi: η κεφαλή του κόσμου

casus belli: αιτία πολέμου

causa mortis: αιτία θανάτου

ceteris paribus: αν όλα τα άλλα είναι ίδια

citius, altius, fortius: ταχύτερα, υψηλότερα, δυνατότερα

cogito ergo sum: σκεφτομαι άρα υπαρχω

consensu omnium: κοινή συναινέσει

corpus: σώμα (συνήθως υλικού προς μελέτη ή ταξινόμηση)

corpus delicti: το σώμα του εγκλήματος

corrigenda: διορθωτέα (αβλεψίες που διορθώνονται σε πρόσθετη σελίδα στο τέλος του βιβλίου)

cui bono?: ποιός επωφελείται;(ποιός έχει κίνητρο;)

cum laude: μετά επαίνου

curriculum: πρόγραμμα σπουδών

curriculum vitae: βιογραφικό σημείωμα

D

de facto: εκ των πραγμάτων, στην πράξη

de gustibus et coloribus non disputandum: περι γεύσεως και χρωμάτων ουδείς λόγος· οι προσωπικές προτιμήσεις δεν συζητούνται.

de jure: δια νόμου

delirium tremens: τρομώδες παραλήρημα

de profundis: εκ βαθέων

de novo: εκ νέου

de proprio motu: αυθορμήτως

deceptio visus: οφθαλμαπάτη

deo volente: θεού θέλοντος

deus ex machina: από μηχανής θεός

dies irae: ημέρα οργής (του Θεού)

divide ut imperes / regnes: διαίρει και βασίλευε

dum spiro spero: όσο αναπνέω (ζώ), ελπίζω

do ut des: (σου) δίνω και (μου) δίνεις

dura lex sed lex: σκληρός νόμος αλλά νόμος

E

e contrario: από αντίθετη άποψη

ecce homo: ιδού ο άνθρωπος

e pluribus unum: από πολλά ένα

erga omnes: έναντι όλων

Αλφαβητικός Κατάλογος Λατινικών Φράσεων

errare humanum est: το να πλανάσαι είναι ανθρώπινο

ex abrupto: χωρίς προετοιμασία, πρόχειρα, αιφνιδιαστικά

ex abundanti: ως εκ του περισσού

ex animo: από καρδιάς, ειλικρινά

ex cathedra: από καθέδρας, ως αυθεντία

ex nihilo nihil: εκ του μηδενός μηδέν· τίποτα δεν προκύπτει από το μηδέν

ex more: σύμφωνα με το έθιμο

ex opere operato: από δουλειά που έχει γίνει, από τα πεπραγμένα

ex post facto: εκ των υστέρων

ex proprio motu: εθελοντικά

ex silentio: λόγω σιωπής (λόγω μη αντίθετης επιχειρηματολογίας)

ex tempore: παρορμητικά, πρόχειρα

exempli gratia: παραδείγματος χάριν

F

fac simile: κάνει κάτι παρόμοιο

fama volat: η φήμη πετά

G

genius loci: το πνέυμα του τόπου

gens togata: το γένος με την τήβεννο

gratis: δωρεάν

grosso modo: με αδρό τρόπο, εν γένει, χοντρικά, πρόχειρα

H

habeas corpus: να κατέχεις το σώμα σου· νόμος που θεσπίστηκε το 1679 στην Αγγλία και είναι ο πρώτος που προσέφερε προστασία στον πολίτη από αδικαιολόγητη κράτηση

habebus papam!: έχουμε Πάπα! (στην αναγγελία εκλογής Πάπα)

hic et nunc: εδώ και τώρα, αμέσως

homo homini lupus: ο άνθρωπος είναι για τον άνθρωπο λύκος· δηλώνει ότι ο άνθρωπος συναντά παντού ανταγωνιστές

homo universalis: άνθρωπος με γενικά ενδιαφέροντα και πολλές γνώσεις, ο αναγεννησιακός άνθρωπος

honoris causa & honoris gratia: τιμής ένεκεν

ibidem: στο ίδιο σημείο, για παραπομπή στο ίδιο έργο ή στον ίδιο συγγραφέα

idem quod: το ίδιο με

in absentia: εν τη απουσία

in abstracto: θεωρητικά, αφηρημένα

in actu: στην πράξη

in aeternum: στην αιωνιότητα

in camera: στο δωμάτιο, ιδιαιτέρως, κατ' ιδίαν

in concreto: συγκεκριμένα

in casu: σε περίπτωση

in infinitum: επ' άπειρον

in libris libertas: στα βιβλία ελευθερία

in limine: στο κατώφλι, στην αρχή

in loco: στο κατάλληλο σημείο

in media res: στη μέση των πραγμάτων

in memoriam: εις μνήμην

in nomini patris et filii et spiritus santi: εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος

in omnia paratus: έτοιμος για όλα

in perpetuum: εις το διηνεκές, για πάντα

in posterum: μέχρι την επομένη

in principio: επί της αρχής

in propria persona: αυτοπροσώπως

Αλφαβητικός Κατάλογος Λατινικών Φράσεων

in situ: επί τόπου, στην αρχική θέση

in vino veritas: στο κρασί η αλήθεια

in vitro: μέσα στο γυαλί, δηλαδή στο εργαστήριο ή σε δοκιμαστικό σωλήνα για πειράματα

in vivo: εν ζωή, δηλαδή για πειράματα σε ζωντανό οργανισμό ή σε πραγματικές συνθήκες

incognito: κρυφά, μυστικά, καμουφλαρισμένα

index librorum prohibitorum: λίστα απαγορευμένων βιβλίων

intra muros: εντός των τειχών

ipso facto: εκ του γεγονότος αυτού καθ' αυτό, εκ των πραγμάτων

ipso jure: αυτοδικαίως

L

lapsus calami: ολίσθημα της γραφίδας· για λάθος στο γραπτό λόγο

lapsus linguae: ολίσθημα της γλώσσας· για λάθος στον προφορικό λόγο

lapsus alumni: λάθος γενόμενο

lato sensu: υπό ευρεία έννοια

lex non scripta: άγραφος νόμος

locus delicti: ο τόπος του εγκλήματος

locus standi: το μέρος που στέκεσαι

M

magna cum laude: με μεγάλο έπαινο

magnum opus: το μεγάλο έργο (της ζωής)

manus in mano: χέρι χέρι

mare nostrum: η δική μας θάλασσα (ρωμαϊκή φράση για τη Μεσόγειο Θάλασσα την περίοδο της Pax Romana)

maximus in minimis: τα μεγαλύτερα στα μικρότερα

mea culpa: δικό μου σφάλμα, δικό μου λάθος

mediocritas aurea: χρυσή μετριότητα

mellioribus annis: σε καλύτερα χρόνια

memorandum: υπόμνημα, μνημόνιο

mens rea: ένοχος νους

modificatis modificandis: έχοντας αλλάξει αυτά που μπορούσαν να αλλάξουν

modus vivendi: τρόπος διαβίωσης· (μτφ.) συμβιβασμός που συμβάλλει στην ομαλότητα, στην εξεύρεση λύσης

mutatis mutandis: τηρουμένων των αναλογιών

N

nemo malus felix: κανένας κακός δεν είναι ευτυχισμένος

nihil ad rem: δεν έχει να κάνει τίποτα με αυτό

nihil obstat: τίποτα δεν εμποδίζει

nolens volens: εκών, ακών· θέλοντας και μη

non serviam: δεν θα υπηρετήσω (ο διάβολος προς το Θεό)

novus ordo: νέα τάξη

Αλφαβητικός Κατάλογος Λατινικών Φράσεων

nox noctis est nostri: η νύχτα είναι δική μας

nudum pactum: γυμνή συμφωνία (μτφ. ανεφάρμοστη συμφωνία, με όρους άνευ σημασίας)

nullum poena sine lege: καμία ποινή χωρίς νόμο

numerus clausus: κλειστός, περιορισμένος αριθμός· για ολιγάριθμες ή απολύτως καθορισμένες θέσεις που επιδιώκονται από πολυάριθμους υποψηφίους

nunc aut nunquam: τώρα ή ποτέ

O

o tempora, o mores!: ω καιροί, ω ήθη! (Κικέρων)· αρνητικός σχολιασμός των επικρατούντων ηθών

occasione data: ευκαιρίας δοθείσης

Optimus Maximus: ο άριστος και ο μέγιστος (επίθετι του Δία)

Opus Dei: έργο Θεού

ora et labora: να ικετεύεις και να εργάζεσαι

P

pater familias: ο πατέρας της οικογένειας, ο οικογενειάρχης

per annum (p.a.): ετησίως

per capita: κατά κεφαλήν

per diem: κάθε μέρα

persona non grata: ανεπιθύμητο πρόσωπο

plusque minusque: λίγο πολύ

post coitem: μετά τη συνουσία

post factum: μετά το γεγονός

post scriptum (P.S.): υστερόγραφο

prima facie: εκ πρώτης όψεως

prima vista: με πρώτη ματιά· (για εκτέλεση μουσικού ή θεατρικού έργου) χωρίς προετοιμασία

primum non nocere: καταρχήν μην κάνεις κακό (στον όρκο του Ιπποκράτη)

primum vivere, deinde philosophari: πρώτα να ζεις, κατόπιν να φιλοσοφείς· δηλώνει ότι η επιβίωση προηγείται της φιλοσοφίας

primus inter pares: πρώτος μεταξύ ίσων

pro bono: για το (κοινό) καλό

probatum est: είναι αποδεδειγμένο

Q

quo vadis?: πού πηγαίνεις;

quid pro quo: κάτι για κάτι (κάτι σε ανταπόδοση)

quite non movere: μην κινείς αυτά που ησυχάζουν

quod erat demonstrandum (qed): όπερ έδει δείξαι

R

requiem: νεκρώσιμη ακολουθία

requiescat in pace (rip): αναπαύσου εν ειρήνη

res gestae: τα πεπραγμένα

res publica: τα δημόσια πράγματα, η πολιτεία, τα δημόσια αγαθά

S

scripta manent, verba volant: τα γραπτά μένουν, τα λόγια πετούν

semper paratus: πάντα έτοιμος

sensu lato: με την ευρεία έννοια

sensu stricto: με τη στενή έννοια

sexus infirma: το αδύναμο φύλο

sic erat in fatis: έτσι ήταν μοιραίο

sic et non: ναι και όχι

sic faciunt omnes: έτσι κάνουν οι άλλοι

sic vita est: έτσι είναι η ζωή

sine qua non: εκ των ων ουκ άνευ

sine nobilitatis: χωρίς ευγενική καταγωγή (προέλευση της λέξης "snob")

si vis pacem, para bellum: αν επιθυμείς ειρήνη, προετοίμαζε πόλεμο

sotto voce: με χαμηλή φωνή

status quo: η ισχύουσα κατάσταση σε πολιτικό, κοινωνικό ή οικονομικό επίπεδο

sub rosa: κάτω από το τριαντάφυλλο (μτφ. μυστικά, κρυφά)

sui generis: ιδιόρρυθμος, ιδιότροπος, ιδιόμορφος

summum bonum: το ύψιτο αγαθό

summa cum laude: μετ' επαίνων

T

tabula rasa: άγραφη πινακίδα

terminus ante quem: χρονολογία (όριο) προ της οποίας (συνέβη κάτι)

terminus post quem: χρονολογία (όριο) μετά την οποία (συνέβη κάτι)

terra incognita: άγνωστη γη ή περιοχή· για να δηλωθεί πλήρης άγνοια ενός θέματος

terra nullius: γη κανενός, ακατοίκητο μέρος

time hominem unius libri: να φοβάσαι τον άνθρωπο του ενός βιβλίου· για ημιμαθείς

U

ubi supra: όπως ανωτέρω

ultra vires: εκτός δικαιοδοσίας

una voce: ομόφωνα

unum et idem: ένα και το αυτό

unus testis, nullus testis: εις μάρτυς, ουδείς μάρτυς

urbi et orbi: στην πόλη και στην οικουμένη, δηλαδή παντού

usus norma loquendi: η χρήση είναι ο κανόνας της ομιλίας (Οράτιος)· η χρήση ρυθμίζει τα θέματα της γλώσσας

ut dictum: όπως διατάχθηκε

V

vade in pace: ύπαγε εν ειρήνη (ρωμαϊκός αποχαιρετισμός)

vade mecum: πήγαινε μαζί μου· για εγχειρίδιο του οποίου η χρήση είναι απαραίτητη

vae victis!: ουαί τοις ηττημένοις· δηλώνει ότι ο ηττημένος είναι στην απόλυτη διάθεση του νικητή

veni, vidi, vici: ήλθα, είδα, νίκησα (Ιούλιος Καίσαρ)· όταν ένα πρόβλημα λύνεται γρήγορα και οριστικά

verbatim: ακριβώς όπως ειπώθηκε

via media: η μέση οδός

vice versa: και αντίθετα· και αντίστροφα

vocabula artis: τεχνικοί όροι

volens et potens: πρόθυμος και ικανός

volo, non valeo: θέλω, δεν μπορώ

vox populi, vox dei: φωνή λαού, φωνή Θεού· δηλώνει ότι πρέπει κανείς να υποτάσσεται στη θέληση των πολλών